

Bryssel 24.5.2023
COM(2023) 624 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

**Slovenian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä
annettu Slovenian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto**

{SWD(2023) 624 final}

NEUVOSTON SUOSITUS

Slovenian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovenian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/241², jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Elpymis- ja palautumistukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- (2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023³. Tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan eurooppalaisen

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

³ COM(2022) 780 final.

ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan vuoden 2023 varoituskonkreetin kertomuksen, jossa se katsoi, että Slovenia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Slovenian vuoden 2023 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Niin ikään komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 16 päivänä toukokuuta 2023 ja ehdotuksen 13 päivänä maaliskuuta 2023.

- (3) EU:n talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun EU pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, EU:n talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiashokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävä ja osallistava kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti EU:n kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen.
- (4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon *Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle*⁴. Tarkoituksena on parantaa EU:n nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Suunnitelma täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä EU:n kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien hiilineutraalien teknologioiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia EU:ssa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Suunnitelma rakentuu neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*⁵. Tiedonannon perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää, ja tavoitteena on pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään politiikan painopisteitä, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan näihin painopisteisiin liittyviä toimia.
- (5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyi edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää politiikan painopistetavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat

⁴ COM(2023) 62 final.

⁵ COM(2023) 168 final.

kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettyä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

- (6) REPowerEU-asetuksella⁶, joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja EU:n energiahuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Näillä uudistuksilla ja investoinneilla edistetään myös EU:n nettonollateollisuuden kilpailukyvyyn parantamista, kuten tiedonannossa *Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle* hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuki, jota ei makseta takaisin. Tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.
- (7) Komissio antoi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024. Tiedonannolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinoitua.⁷ Komissio muistutti tiedonannossa, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipoliittikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestäväällä tavalla. Jäsenvaltioita kehoitettiin esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmissa varmistetaan, että alijäämälle asetettua kolmen prosentin viitearvoa suhteessa BKT:hen noudatetaan ja velkaa vähennetään uskottavasti ja jatkuvasti tai se pidetään maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintashokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava toimenpiteensä haavoittuville kotitalouksille ja yrityksille paljon aiempaa paremmin. Komissio ehdotti, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin ja että ne laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta, kuten komission tiedonannossa linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi⁸ ehdotetaan. Komissio suositti, että kaikkien jäsenvaltioiden olisi edelleen säilytettävä kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistettava elpymis- ja palautumistukivälineestä käytettävissä olevien ja muiden EU:n varojen tuloksellinen

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

⁷ COM(2023) 141 final.

⁸ COM(2022) 583 final.

käyttö, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

- (8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla EU:n talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestävä ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Ehdotuksilla on tarkoitus antaa jäsenvaltioille enemmän valtaa keskipitkän aikavälin suunnitelmiansa laatimisessa ja samalla tiukentaa sääntöjen noudattamisen valvontaa sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisissa suunnitelmissaan annettuja sitoumuksia. Tavoitteena on saada lainsäädäntötyö päätökseen vuonna 2023.
- (9) Slovenia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 28 päivänä heinäkuuta 2021 päätöksen Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁹. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Slovenia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.
- (10) Slovenia toimitti vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa 14 päivänä huhtikuuta 2023 ja vuoden 2023 vakausohjelmansa 26 päivänä huhtikuuta 2023 asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Slovenian puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Sloveniaa koskevan vuoden 2023 maaraportin¹⁰. Siinä arvioidaan Slovenian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Slovenia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata lainkaan tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Slovenian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

⁹ Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 28 päivänä heinäkuuta 2021, Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 10612/2021; ST 10612/2021 ADD 1).

¹⁰ SWD(2023) 624 final.

- (12) Eurostatin vahvistamien tietojen¹¹ perusteella Slovenian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 4,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 3,0 prosenttiin vuonna 2022 ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 74,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2022 loppuun mennessä 69,9 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen¹². Kertomuksessa käsiteltiin Slovenian julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2023 sen julkisen talouden alijäämän suunnitellaan ylittävän kolmen prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Maaliskuun 8 päivänä 2023 antamansa tiedonannon¹³ mukaisesti komissio ei ehdottanut uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Sen sijaan komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Slovenian olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan alustavaa talousarviosuunnitelmaa vuodeksi 2024.
- (13) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisia verokertymää vähentäviä toimenpiteitä olivat muun muassa sähköön, kaasuun, kaukolämpöön ja polttopuuhun kohdistuvan arvonlisäverotuksen sekä polttoaineisiin, kaasuun ja sähköön kohdistuvan valmisteverotuksen väliaikainen keventäminen sekä väliaikaisesti alhaisempi polttoaineiden hiilidioksidivero. Menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat lapsilisän korottaminen kahdeksi kuukaudeksi, energiatuki sosiaalisesti haavoittuvassa asemassa oleville ja yritystuet, jotka perustuivat vuonna 2021 maksettuihin hintoihin. Komissio arvioi, että näistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta paenneiden tilapäisen suojelun kustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-pandemiaan liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 1,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 4,1 prosenttia.
- (14) Neuvosto suositti¹⁴ 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Slovenia varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja.
- (15) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys¹⁵ oli vuonna 2022 neuvoston suosituksen mukaisesti kasvua tukeva eli $-1,2$ prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Slovenia jatkoi elpymisen tukemista elpymis- ja

¹¹ Eurostat, Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023.

¹² COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

¹³ COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

¹⁴ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Slovenian vuoden 2021 vakausohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 116).

¹⁵ Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

palautumistukivälineestä rahoitettavilla investoinneilla. Vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot olivat 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen (0,8 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka oli 0,7 prosenttiyksikköä¹⁶. Näin ollen Slovenia on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) taas oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä, 0,4 prosenttiyksikön vaikutus. Tässä huomattavassa elvyttävässä vaikutuksessa olivat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen finanssipoliittisten toimenpiteiden lisävaikutus (julkiselle taloudelle aiheutuneet nettolisäkustannukset olivat 1,0 % suhteessa BKT:hen) sekä kustannukset, joita aiheutui tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Näin ollen Slovenia on pitänyt kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun riittävästi kurissa.

- (16) Vakausohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on vuonna 2023 suotuisa ja sen jälkeen realistinen. Hallitus ennustaa reaalisin BKT:n kasvavan 1,8 prosenttia vuonna 2023 ja 2,5 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan reaalisin BKT:n ennustetaan kasvavan heikommin siten, että kasvu on 1,2 prosenttia vuonna 2023 ja 2,2 prosenttia vuonna 2024, mikä johtuu pääasiassa nettoviennin vähäisemmästä vaikutuksesta kasvuun.
- (17) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä kasvaa 4,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä kasvu vuonna 2023 johtuu pääasiassa suuremmista julkisista investoinneista edellisen monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020 varojen käyttöajan päätyttyä sekä suurista tuista. Vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka oli vuoden 2022 lopussa 69,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistuu vuoden 2023 loppuun mennessä 68,9 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä vuonna 2023 on 3,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Se on vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää pienempi, mikä johtuu pääasiassa pienemmistä julkisista investoinneista. Niiden taustalla ovat varojen vastaanottokyvyn rajallisuus sekä energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen energiaan liittyvien tukien tai toimenpiteiden vähäisempi käyttö. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa samankaltainen, 69,1 prosenttia.
- (18) Finanssipoliittisten toimenpiteiden, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Kyse on toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022 (erityisesti sähköön, kaasuun, kaukolämpöön ja polttopuuhun kohdistuvan arvonlisäverotuksen sekä polttoaineisiin, kaasuun ja sähköön kohdistuvan valmisteverotuksen väliaikainen keventäminen sekä väliaikaisesti alhaisempi polttoaineiden hiilidioksidivero), ja uusista toimenpiteistä, kuten uusi ja laajempi, vuonna 2021 maksettuihin hintoihin perustuvien yritystukien järjestelmä sekä korvaukset sellaisille sähkön ja maakaasun jakelijoille, jotka

¹⁶ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla oli elvyttävä vaikutus, joka oli 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

toimittavat energiaa asiakkaille (esimerkiksi kotitalouksille tai pk-yrityksille), joiden sähkön ja maakaasun hintoihin sovelletaan hallituksen asettamia hintakattoja. Tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁷. Useimmat vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille tai yrityksille kohdennetuilta, eikä niillä täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Näin ollen kohdennettujen tukitoimenpiteiden määrä, joka on otettava huomioon arvioitaessa vuoden 2023 finanssipoliittisen suosituksen noudattamista, on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 (kun se vuonna 2022 oli 0,6 % suhteessa BKT:hen). Odotettavissa on, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasemaan vaikuttaa edullisesti myös asteittainen luopuminen covid-19-kriisiin liittyvistä väliaikaisista hätätoimenpiteistä, joiden vaikutus on 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

- (19) Neuvosto suositti¹⁸ 12 päivänä heinäkuuta 2022 Slovenialle, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipoliittikan virityksen¹⁹ kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta paenneille ihmisille. Slovenian olisi oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Slovenialle suositettiin myös, että se lisää julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.
- (20) Vuonna 2023 finanssipoliittikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan elvyttävä (-1,2 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipoliittikan viritys on ollut elvyttävä (-1,2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoitaan olevan finanssipoliittikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka on 0,3 prosenttia. Näin on siitä huolimatta, että energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille kohdennettujen tukitoimenpiteiden kustannukset supistuvat 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen elvyttävä vaikutus ei näin ollen ole seurausta kohdennetusta tuesta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta paenneille ihmisille. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) elvyttävä kasvu johtuu suuremmista tuista ja julkisen sektorin palkkamenojen kasvamisesta. Yhteenvedona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ole neuvoston suosituksen mukainen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot ovat 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla

¹⁷ Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹⁸ Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Slovenian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovenian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 197).

¹⁹ Slovenian keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu (kymmenen vuoden keskiarvo), jota käytetään finanssipoliittikan virityksen mittaamiseen, on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 10,1 prosenttia.

investoinneilla on finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä²⁰. Näin ollen Slovenia aikoo rahoittaa lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n varoista, ja sen ennakoidaan jatkavan kansallisesti rahoitettavia investointeja. Slovenia aikoo rahoittaa julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Esimerkkeinä voidaan mainita rautateiden infrastruktuuri, tulviin varautuminen, terveydenhuolto sekä tutkimus ja innovointi, joita rahoitetaan elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n varoista.

- (21) Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä supistuu vakausohjelman mukaan 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuonna 2024 tapahtuva supistuminen johtuu lähinnä tukien pienenemisestä sen jälkeen, kun energian hinnannousun taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi toteutetuista toimenpiteistä luovutaan, ja julkisten investointien pienenemisestä sen jälkeen, kun edellisestä monivuotisesta rahoituskehiksestä saatujen EU:n varojen käyttö päättyy vuonna 2023. Vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka supistuu vuoden 2024 loppuun mennessä 66,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 2,9 prosenttia vuonna 2024. Se on vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää suurempi, mikä johtuu lähinnä suuremmista palkansaajakorvauksista ja sosiaalietuuksista. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa samankaltainen, 66,6 prosenttia.
- (22) Vakausohjelman mukaan kaikista energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024. Myös komission oletus on, että kaikista energiatukitoimenpiteistä luovutaan vuonna 2024. Tämä perustuu oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.
- (23) Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehoitetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen²¹. Kun otetaan huomioon julkisen talouden kestävyysliittymät näkökohdat²² ja tarve laskea julkisen talouden alijäämä alle viitearvon, joka on kolme prosenttia suhteessa BKT:hen, rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen²³ kasvu ei saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 5,5 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Samaan aikaan olisi energiamarkkinoiden kehityksestä riippuen asteittain luovuttava jäljellä olevista energiatukitoimenpiteistä

²⁰ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan neutraali vaikutus, joka on 0,0 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

²¹ Ks. neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artikla, jossa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

²² Komissio on arvioinut, että Slovenian rakenteellisen perusjämaan vuotuisen kasvun olisi oltava keskimäärin 0,45 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, jotta velka vähentyisi uskottavasti tai voitaisiin varmistaa, että julkinen velka pidetään maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Arvio perustuu komission syksyn 2022 talousennusteeseen. Arvion lähtökohdaksi on ennakoitu julkisen talouden alijäämä ja velka vuonna 2024 olettaen, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan vuonna 2024.

²³ Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi, joista on vähennetty päätösperäiset tulopuolen toimenpiteet ja joissa ei oteta huomioon korkomenoja eikä suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

(komission tämänhetkisen arvion mukaan 0,9 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023) alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Komission arvioiden mukaan tämä johtaisi nettomääräisten perusmenojen kasvuun, joka olisi hitaampaa kuin vuodeksi 2024 suositeltu enimmäiskasvuvauhti. Lisäksi kansallisesti rahoitettavien nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 ei komission kevään 2023 talousennusteen mukaan ole neuvoston suosituksen mukainen. Jos ennuste toteutuu, nettomääräisten perusmenojen kasvua olisi asianmukaista hidastaa vuonna 2024.

- (24) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 3,0 prosenttia vuonna 2024.
- (25) Vakausohjelman mukaan julkiset investoinnit ovat 6,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja pienenevät 5,5 prosenttiin vuonna 2024. Tässä investointien pienenemisessä näkyy kansallisesti rahoitettavien investointien ja EU:n rahoittamien kokonaisinvestointien väheneminen mutta toisaalta elpymis- ja palautumistukivälineen kautta rahoitettavien investointien lisääntyminen. Vakausohjelmassa mainitaan uudistuksia ja investointeja, joiden odotetaan edistävän julkisen talouden kestävyttä sekä kestävä ja osallistavaa kasvua. Näihin kuuluu rautateiden infrastruktuuriin, terveydenhuoltoon, tutkimukseen ja innovointiin sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän osatekijöihin kohdistuvia investointeja, jotka ovat myös osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.
- (26) Vakausohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Ohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä supistuu 2,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 1,3 prosenttiin vuonna 2026. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan näin ollen pysyvän vuodesta 2024 lähtien alle kolmessa prosentissa suhteessa BKT:hen ohjelmakauden loppuun saakka. Vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka supistuu siten, että se on vuoden 2024 lopussa 66,5 prosenttia ja vuoden 2026 lopussa 63,5 prosenttia suhteessa BKT:hen.
- (27) Terveydenhuoltomenojen odotetaan kasvavan 1,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuosien 2019 ja 2070 välillä, ja pitkäaikaishoidon kustannukset kaksinkertaistuvat vuoteen 2055 mennessä. Slovenian julkisen talouden kestävyteen kohdistuu väestön ikääntymiseen liittyvien menojen vuoksi suuria riskejä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Slovenia on käynnistänyt viime vuosina kattavia uudistuksia terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon alalla. Pitkäaikaishoidon uudistuksen täytäntöönpano on viivästynyt, eikä sen rahoitus keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ole vielä taattu. Terveydenhuoltouudistusta koskevasta suunnitelmasta käy myös ilmi, että se toteutetaan useassa vaiheessa ja siinä keskitytään laadukkaiden palvelujen saatavuuteen ja sosiaalisten oikeuksien ja osallisuuden parantamiseen. Koska tämä rasittaa julkista taloutta entisestään, on ratkaisevan tärkeää, että Slovenia esittää toimenpiteitä luodakseen vakaan tulopohjan, joka ei heikennä julkisen talouden tasapainoa keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.
- (28) Tuloverolakiin joulukuussa 2022 tehdyt tarkistukset kumosivat suurimman osan maaliskuussa 2022 hyväksytyistä aiemmista muutoksista, joiden tarkoituksena oli vähentää työn verotusta ja joiden negatiivinen vaikutus talousarvioon olisi ollut enimmillään 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2025 mennessä. Slovenian verotulot suhteessa BKT:hen ovat hieman EU:n keskiarvoa pienemmät, ja joitakin kasvua suhteellisen hyvin edistäviä veroja käytetään liian vähän. Slovenia tukeutuu

pitkälti työn verotukseen, ja työhön kohdistuvien verojen osuus kokonaisverotuloista on EU:n keskiarvon yläpuolella. Juoksevat kiinteistöverot ovat Sloveniassa suhteellisen alhaiset (suhteessa BKT:hen 0,5 %, kun EU:n keskiarvo on 1,1 %). Kasvua edistävä, vihreä verouudistus voi tukea julkisen talouden vakauttamista ja kestäväää kasvua pidemmällä aikavälillä. Tällainen verouudistus voisi helpottaa painopisteen siirtämistä pois työn verotuksesta nostamalla juoksevien kiinteistöverojen osuutta ja tukea työpaikkojen luomista nettonollateollisuudessa ja muilla suuremman lisäarvon toimialoilla. Työn verotuksen keventäminen myös lisääisi työvoiman tarjontaa muun muassa ammattitaitoisten ja ulkomaalaisten työntekijöiden osalta.

- (29) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrää toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on käynnissä, mutta siihen liittyy kasvava viivästymisriski. Slovenia on toimittanut yhden maksupyynnön suunnitelman 12:ta välitavoitetta ja tavoitetta vastaavasti. Pyynnön perusteella on suoritettu yhteensä noin 49,6 miljoonan euron maksut. Jotta Slovenia voi edetä elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa nopeammin nykyisessä haastavassa tilanteessa, on välttämätöntä vahvistaa Slovenian hallintorakennetta ja hallinnollisia valmiuksia sekä varmistaa, että tarvittavat päätökset tehdään ilman viivytyksiä. Tämä koskee etenkin terveydenhuolto-, pitkäaikaishoito-, eläke- ja verotusjärjestelmien rakenneuudistuksia. Elpymis- ja palautumissuunnitelman lisäyksen ja REPowerEU-lisäluvun aikataulu jäljellä oleville maksupyynnöille lienee realistinen. Maksupyynnot olisi toimitettava nopeasti, jotta vältetään lisäviivytykset ja -häiriöt suunnitelman täytäntöönpanossa. Uuden REPowerEU-luvun nopea sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisä uudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Slovenian strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän osalta. Paikallis- ja alueviranomaisien, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemmin muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.
- (30) Komissio hyväksyi kaikki Slovenian koheesipolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022. Koheesipolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Slovenian alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.
- (31) Slovenia on käytännössä ollut riippuvainen Venäjästä, joka oli maan ainoa maakaasun toimittaja ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Vuodesta 2023 alkaen Slovenia on kuitenkin pystynyt turvaamaan noin kolmanneksen maakaasutoimituksistaan tuomalla kaasua Algeriasta. Kaasulla on edelleen tärkeä rooli Slovenian energiapaletissa (12 %). Se on teollisuuden keskeinen energialähde ja tarjoaa samalla joustavuutta energiasektorilla. Teollisuuden ja energiasektorin vähähiilistämistä olisi näin ollen edistettävä nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa ja toteuttamalla energiatehokkuustoimenpiteitä. Slovenia on asettanut kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassaan 27 prosentin tavoitteen omaksi panoksekseen EU:n vuoden 2030 uusiutuvan energian käyttöä koskevaan tavoitteeseen. Tämä on huomattavasti vähemmän kuin vuodeksi 2030 asetettu uusiutuvien energialähteiden 37 prosentin

osuus, joka perustuu asetuksen (EU) 2018/1999²⁴ liitteeseen II. Slovenia saavutti vuodeksi 2021 asetetun uusiutuvan energian osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta koskevan tavoitteensa (25 %) käyttämällä direktiivin (EU) 2018/2001²⁵ mukaista EU:n rajatylittävän yhteistyön mekanismeja (tilastollisten siirtojen avulla). Uusiutuvan energian verkkotason laitosten lupamenettelyt muodostavat edelleen pullonkaulan. Tämä johtuu pitkälti monimutkaisista ja kauan kestävästä ympäristömenettelyistä etenkin tuulivoimalaitosten kohdalla. Niihin liittyvät menettelyt voivat kestää jopa useita vuosia. Slovenian on vahvistettava huomattavasti uusiutuvan energian käyttöä koskevaa tavoitettaan päivitetystä kansallisesta energia- ja ilmastosuunnitelmassaan, jotta se vastaisi EU:n 55-valmiuspaketissa ja REPowerEU-suunnitelmassa asettamia kunnianhimoisempia ilmasto- ja energiatavoitteita. Maakaasun kulutus on vähentynyt Sloveniassa 14 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasukulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Tämä jää hieman 15 prosentin vähennystavoitteen taakse. Slovenia voi jatkaa kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtääviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka²⁶.

- (32) Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää jo merkittäviä uudistuksia ja investointeja, joilla pyritään i) lisäämään uusiutuvien energialähteiden osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta, ii) helpottamaan uusiutuvien energialähteiden tuotantolaitosten pääsyä ja integrointia sähköverkkoon, iii) parantamaan energiatehokkuutta ja edistämään julkisten rakennusten peruskorjauksia sekä iv) mahdollistamaan vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotto. Vaikka elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvat toimenpiteet ovat merkittävä askel monipuolistamisessa, jossa luovutaan fossiilisista polttoaineista, uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi voitaisiin tehdä enemmän kaikilla aloilla. Tähän voisivat kuulua painopistealueiden osoittaminen uusiutuvan energian laitoksia varten, lupamenettelyjen yksinkertaistaminen ja lyhentäminen edelleen sekä verkon vahvistaminen ja verkon kokonaishallinnan parantaminen (jotta verkkoon voitaisiin liittää enemmän uusiutuvan energian laitoksia, etenkin pien- ja keskijännitteisten järjestelmien tasolla). Keskittyminen entistä enemmän nollapäästöiseen liikenteeseen ja infrastruktuuriin auttaisi vähentämään edelleen kasvihuonekaasupäästöjä ja riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.
- (33) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollateknologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleenkoulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleenkohdentamisen edistämisessä. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

²⁶ Neuvoston asetus (EU) 2022/1369 ja neuvoston asetus (EU) 2023/706.

henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan opetuksen vahvistaminen voisi parantaa koulutusjärjestelmän valmiuksia antaa oppijoille vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämää osaamista. Vuonna 2022 Sloveniassa raportoitiin työvoimapulasta 66 ammatissa, joissa tarvitaan vihreän siirtymän edellyttämää erityisosaamista tai -asiantuntemusta. Avointen työpaikkojen osuus kasvoi keskeisillä aloilla, esimerkiksi rakentamisessa (3,5 % vuonna 2015, 7,0 % vuonna 2022) ja valmistusteollisuudessa (1,2 % vuonna 2015, 2,6 % vuonna 2022). Molemmat alat olivat vuonna 2022 EU:n keskiarvon (4,0 % ja 2,3 %) yläpuolella.

- (34) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto²⁷ ilmenee jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.
- (35) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot ryhtyvät – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta – toimiin, joiden avulla ne i) säilyttävät velkakestävyuden ja pidättäytyvät laaja-alaisesta kokonaiskysynnän tukemisesta vuonna 2023, kohdentavat korkeiden energian hintojen vaikutuksen lieventämiseksi toteutettavat finanssipoliittiset toimenpiteet paremmin ja selvittävät asianmukaisia tapoja lopettaa tuki energian hintapaineiden vähentyessä, ii) pitävät julkisten investointien määrän suurena ja edistävät yksityisiä investointeja, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, iii) tukevat palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman heikkenemistä, rajoittaen samalla kerrannaisvaikutuksia inflaatioon, parantavat edelleen aktiivista työvoimapolitiikkaa ja korjaavat osaamisvajeita, iv) parantavat liiketoimintaympäristöä ja varmistavat, että yrityksille annettava energiatuki on kustannustehokasta, väliaikaista ja suunnattu elinkelpoisille yrityksille ja että sillä ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään ja v) säilyttävät makrotalouden vakauden ja seuraavat riskejä sekä jatkavat samalla työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi. Slovenian osalta suosituksilla 1, 2 ja 3 myötävaikutetaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen euroalueelle annetun suosituksen täytäntöönpanoon,

SUOSITTAA, että Slovenia toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat energiatukitoimenpiteet vuoden 2023 loppuun mennessä ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen; jos energian hintojen uusi kallistuminen edellyttää tukitoimenpiteitä, varmistaa, että toimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;
varmistaa finanssipoliittikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 5,5 prosenttiin;
jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;
vuoden 2024 jälkeen noudattaa edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä

²⁷ Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestäväää kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

varmistaa terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien rahoituksen kestävyys pitkällä aikavälillä; painottaa verotuloissa enemmän kasvua edistäviä ja kestäviä lähteitä;

2. varmistaa toimivan hallintorakenteen ja vahvistaa hallinnollisia valmiuksia, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelma voidaan panna täytäntöön nopeasti ja vakaasti; viimeistelee REPowerEU-luvun ripeästi, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesio politiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;
3. jatkaa toimia kaasun tuonnin monipuolistamiseksi ja vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, erityisesti edelleen yksinkertaistamalla ja lyhentämällä lupamenettelyjä, ja vahvistamalla sähköverkkoa sekä parantamalla verkonhallintaa muun muassa digitalisaation avulla; lisää energiatehokkuustoimenpiteiden täytäntöönpanoa erityisesti rakennusalalla, edistää liikennealan sähköistämistä ja lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*